

По-друге, важливе завдання модернізації української економіки потребує істотного розвитку потенціалу її торговельно-економічних зв'язків, освоєння нових ринків збуту, знаходження нових партнерів кооперації. Зрозуміло, що це не може не мати певного обмежувального впливу на російсько-українські економічні зв'язки, зважаючи на наявність в їх структурі численних застарілих елементів. Водночас, у рамках такої політики можуть зберігатися та навіть створюватися нові можливості для двосторонніх взаємин в економіці, якщо вдасться знаходити формати їх вбудовування у тристоронні або багатосторонні відносини за участю партнерів з ЄС.

По-третє, останній принцип, що визначатиме майбутні зміни в економічній співпраці України і РФ, полягає в тому, що Україна, за умов серйозного ускладнення взаємних політичних відносин, не повинна цілком знищувати взаємовідносини з Росією, щоб не призводити невиправної шкоди своїй економіці і для того, щоб згодом налагодити зв'язки на економічному просторі і забезпечити в створення передумов для можливого в прийдешньому значно продуктивніших і ефективніших зв'язків з новою Росією, що звільниться від впливу теперішньої влади [3, с.92-96].

Беручи до уваги низку проблем сучасного етапу двосторонніх стосунків між Україною і Росією, можливості виробничої кооперації українських і російських підприємств обмежуються. За таких обставин зовнішньоекономічна політика України має виходити, насамперед, з необхідності мінімізації ризиків, пов'язаних з подальшою втратою російських партнерів, а отже і частини російських ринків збуту. Для цього, українські виробники будуть вимушені вивчати зовнішні ринки та налагоджувати торговельні зв'язки з країнами далекого зарубіжжя з метою диверсифікації власного експорту. Проте пошук нових стратегічних партнерів – довгостроковий процес, який потребує від України модернізації промисловості, а також значних інвестицій у розбудову національної інноваційної системи, здатної створювати й використовувати високотехнологічні інноваційні досягнення для виробництва конкурентоспроможної продукції.

1. Будкін В.С. Політичні фактори сучасного ускладнення відносин України з новими незалежними державами / В.С. Будкін // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. К.: НАУ, 2014. – №2. – С. 8–13.

2. Черних В.В. Перспективи розвитку українсько-російських економічних відносин / В.В. Черних // Ефективна економіка: наук. журн. К.: НАУ, 2014. – №11. [Електронний ресурс] – <http://www.econotyu.nauka.com.ua/?op=1&z=3531>.

3. Сіденко В. Деградація економічних відносин України та Росії: що далі? / Сіденко В. // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. Економіка: наук. журн. К.: НАУ, 2014. – №5-6. – С. 92-96.

Лозинська І.В.

Сумський національний аграрний університет

РОЗВИТОК М'ЯСО-МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ УЧАСТІ УКРАЇНИ В СОТ

Для збільшення кількості поголів'я худоби, підвищення його продуктивності та виробництва якісного молока та м'яса яловичини, важливе значення має надання державою дотації на утримання кожної продуктивної корови, шляхом компенсації нормативних витрат на її вирощування. Це практикується у країнах із ринковою економікою.

Для прикладу, Європейський Союз щорічно витрачає більше 40 млрд. євро на реалізацію програм підтримки сільськогосподарського виробництва, тобто 45% свого

бюджету, у той час як внесок сільського господарства у валовий внутрішній продукт ЄС становить тільки близько 2%. При цьому із всіх витрат ЄС на проведення Спільної аграрної політики 80% йдуть на дотації для підтримки цін і доходів селян. Тільки в Німеччині сума виплат селянам з держбюджету, крім платежів із Брюсселя, становить більше 5 млрд. євро, з яких близько 80% витрачається на соціальне забезпечення селян [1].

Підтримка високих цін всередині ЄС – один з найдорожчих шляхів субсидування доходів, тому було ухвалено рішення про деяке зниження цін. Так, наприклад, уведені прямі доплати фермерам у випадку неперевищення досягнутого попереднього рівня виробництва ними продукції. Однак у більшості країн умови виробництва сільськогосподарської продукції гірші, ніж в основних країнах-експортерах. І якби функціонував абсолютно вільний світовий ринок, то внутрішнє виробництво сільськогосподарської продукції в багатьох державах було б витиснуте імпортом. Тому такі країни застосовують захисні механізми, які стимулюють розвиток власного аграрного виробництва й обмежують імпорт. Такі механізми створені в країнах ЄС, США, Японії та інших, де умови для вирощування багатьох сільськогосподарських культур гірші. Розроблені механізми в цих країнах захищають від дешевого імпорту окремих видів сільськогосподарської продукції і одночасно регулюють надходження продукції, що не виробляється, або виробляється не в достатній кількості всередині країни [2].

Особливістю сучасного регулювання сільського господарства у СТО полягає у тому, що деякі члени СТО, насамперед розвинені країни, мають право використовувати такі заходи підтримки, як експортні субсидії та спеціальні захисні заходи, у використанні яких Україні відмовлено.

Під час вступу до СТО Україна підписала угоду, за якою практично на всю молочну продукцію встановлюється 10,0% імпортне мито, що майже у 7 разів зменшує суму грошових надходжень.

Крім того, ринки багатьох розвинених країн захищені високими тарифами. Наприклад, середньозважені тарифи на м'ясо та м'ясопродукти в ЄС становлять 67,3%, на молочні продукти – 56,0%. Після застосування формули зниження, яка пропонується «Доха-раундом», вони становитимуть відповідно 22,2% та 19,7%. Для порівняння: зв'язаний тариф на м'ясо та м'ясопродукти для України зафіксовано на рівні 12,0-15,0%, молочні продукти – 10,0% (поза тарифною квотою). Таким чином, навіть після скорочення за формулою «Доха-раунду» тарифний захист агропродовольчого ринку України буде набагато нижчим [3].

Отже, Україна у результаті лібералізації митних тарифів стала «територією низьких цін» для м'ясного імпорту – середня ціна яловичини, що імпортується – 8,85 грн./кг, молока – 1,8 грн./кг. Для порівняння, собівартість виробництва 1 кг яловичини становить 36 грн., а молока – 3,2 грн/кг.

Для України, яка не використовує експортних субсидій і не має права використовувати їх у майбутньому, вигідно приєднатися до країн, які відстоюють відміну експортних субсидій, які широко використовує ЄС, один із основних торговельних партнерів України. Субсидований експорт м'яса з ЄС створює нерівні умови конкуренції на ринку м'яса та м'ясних продуктів в Україні з продукцією національного виробництва. У таких умовах м'ясо ВРХ українських виробників виявляється неконкурентоспроможним за ціною [1].

Участь у СТО стратегічно вигідна Україні як державі із значним експортним потенціалом у сільському господарстві:

- вступ до СТО прискорив укладення угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС, що сприяло полегшенню доступу української сільськогосподарської продукції на ринки країн ЄС;
- лібералізація режиму доступу українських експортерів до зовнішніх ринків стане чинником пожвавлення в експортоорієнтованих галузях економіки, у тому числі сільському господарстві;

- лібералізація режиму доступу українських експортерів до зовнішніх ринків стане чинником прискорення структурних реформ в аграрному секторі, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності національних виробників;

- у довгостроковій перспективі участь у СОТ принесе переваги країнам-експортерам сільськогосподарської продукції з обмеженими фінансовими можливостями субсидування експорту, до яких належить і Україна. У результаті виконання вимог СОТ щодо поступового зменшення захисту внутрішніх ринків і зниження рівня експортних субсидій відбувається зростання і стабілізація світових цін майже на всі сільськогосподарські товари;

- результатом цінової стабілізації на зовнішніх, а за ними й на внутрішніх агропродовольчих ринках буде зменшення кон'юнктурної невизначеності на цих ринках. Сільгоспвиробники зможуть ефективніше й раціональніше розподіляти свої ресурси, що, у свою чергу, стане позитивним чинником розвитку внутрішнього агропродовольчого ринку;

- в Угоді про сільське господарство передбачено продовження реформування міжнародної торгівлі. Таким чином, Україна отримає можливість реалізації своїх поточних і стратегічних торговельно-економічних інтересів шляхом участі у багатосторонніх торговельних угодах при розробленні нових правил міжнародної торгівлі. Україні як нетто-експортеру сільськогосподарської продукції з обмеженими можливостями субсидування експорту вигідно буде приєднатися до Кернської групи країн – провідних ліберально налаштованих експортерів сільгосппродукції – Австралії, Нової Зеландії, Канади й інших країн – експортерів зерна, заінтересованих в обмеженні протекціоністських заходів в аграрному секторі [4].

Результатом виконання зобов'язань щодо доступу на ринок сільськогосподарських і продовольчих товарів стане полегшення доступу не тільки нерезидентів на внутрішній ринок України, а й українських товаровиробників на внутрішні ринки інших країн. За рахунок більшої відкритості ринків країн-членів СОТ для експортерів української сільгосппродукції в перспективі відкриються нові можливості на світових ринках.

1. Лупенко Ю. О. *Результати і проблеми реформування сільського господарства України [Електронний ресурс]* / Ю. О. Лупенко, П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // *Економіка АПК*. – 2014. – № 7. – С. 26-38.

2. Зінчук Т. *Аграрна політика країн Центральної Європи у контексті інтеграції до ЄС: реалії та перспективи для України* / Т. Зінчук // *Економіка України*. – 2012. – №4. – С. 74 – 88.

3. Діброва А. Д. *Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика* / А. Д. Діброва. – К.: *Формат*, 2012. – 488 с.

4. Дієсперов В. *Відродження сільського господарства – загальнонаціональна справа [Електронний ресурс]* / В. Дієсперов. – *Режим доступу:* – <http://kotukr.kpi.net.ua>.